

Läringsutbildning - fördjupning

Vad är lärlingsutbildning

Läringsutbildning är en form av gymnasieutbildning där skola och arbetsliv samverkar. Du är gymnasieelev – inte anställd – men genomför en stor del av utbildningen på en arbetsplats. Skolan ansvarar för utbildningens kvalitet, mål, betygsättning och uppföljning. Arbetsplatsen bidrar med yrkeskunnande, vardag och sammanhang.

Så fungerar lärlingsutbildning i praktiken

I praktiken innebär lärlingsutbildning att undervisning och lärande sker både i skolan och på arbetsplatsen. Upplägget planeras gemensamt så att eleven får träna centrala yrkesmoment i verkliga situationer, samtidigt som skolans kurser och mål ligger till grund för innehållet. Det som särskiljer lärling från ett skolförlagt yrkesprogram är att en större del av utbildningstiden genomförs på en arbetsplats (APL i utökad form), med en handledare som stöd.

I Utvecklingsnavet vidareutvecklar vi lärlingsutbildning som fungerar även i glesbygd – ofta i kombination med fjärrundervisning. Målet är att möta elevernas behov och stärka den lokala kompetensförsörjningen.

Elevens roll, rättigheter och möjligheter

Du lär dig jobbet "på jobbet" och kan samtidigt ha dörren öppen till högskolestudier.

- Du får praktisk erfarenhet på jobbet.
- Du ser tydligare varför det du lär dig i skolan behövs.
- Du får växa in i yrkesrollen steg för steg, i en trygg struktur.
- Du får tidig kontakt med arbetslivet.
- Du kan ofta bo kvar och utbilda dig nära hemmet.

Läringsutbildning leder till samma gymnasieexamen som ett skolförlagt yrkesprogram. Yrkesprogram ger som huvudregel grundläggande högskolebehörighet om man inte aktivt väljer bort behörighetsgivande kurser.

Företagets roll och ansvar

Lärling kan vara ett smart sätt att rekrytera. Du får lära känna en ung person över tid och vara med och forma rätt kompetens för ditt företag.

Skolan ansvarar för utbildningens mål, uppföljning och betygsättning. Under utbildningen omfattas eleven av skolans försäkringar.

- Du tar emot en elev och bidrar med handledning och yrkesvardag.
- Du genomför en kort handledarutbildning.
- Du vet vem du ska vända dig till på skolan om frågor uppstår.
- Du och skolan utformar upplägget i dialog och följer upp tillsammans.
- Du ansvarar för en bra introduktion och att rutiner och säkerhet följs på arbetsplatsen.

Skolans ansvar

Lärling gör utbildningen mer verklighetsnära och kan ge bättre driv i lärandet när eleven tränar centrala moment i skarpt läge på en arbetsplats.

- Du möter ofta elever som blir mer motiverade när de ser nyttan av det de lär sig.
- Du får bättre underlag för uppföljning och betygsättning.
- Du får närmare kontakt med bransch och aktuella yrkeskrav.
- Du får tydligare fokus på progression och måluppfyllelse.
- Du har stöd i uppstarten och vet vem som ansvarar för vad i samarbetet.

Skolan har det övergripande ansvaret för utbildningen: kvalitet, mål, betygsättning och uppföljning. Skolan ansvarar också för samordning, kontaktvägar och att samarbetet med arbetsplatsen fungerar.

Ekonomi och ersättningar

Eleven kan ansöka om lärlingsersättning från CSN för extra kostnader, till exempel resor och måltider när utbildningen genomförs på en arbetsplats. Huvudmannen kan söka statsbidrag via Skolverket för gymnasial lärlingsutbildning. Bidraget kan bland annat stödja samverkan med arbetsgivare och utbildning av handledare. För fullständig och uppdaterad information – se CSN:s och Skolverkets webbplatser.

Lärlingsersättning (CSN)

<https://www.csn.se/bidrag-och-lan/bidrag-for-gymnasiestudier-i-sverige/larlingsersattning.html>

Statsbidrag (Skolverket)

<https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/statsbidrag/hitta-statsbidrag/statsbidrag-for-gymnasial-larlingsutbildning-2025>

Handledarutbildning

För att ta emot en lärling behöver handledaren genomföra en kort webbaserad handledarutbildning. Den är kostnadsfri och kan genomföras i egen takt. Skolverket beskriver också vilka handledarutbildningar som är godkända i relation till statsbidraget.

Skolverkets webbaserade APL-handledarutbildning:

<https://www.skolverket.se/kompetensutveckling/kurser-och-utbildningar/sok-kurser-och-utbildningar/skolverkets-webbaserade-apl-handledarutbildning>

Godkända APL-handledarutbildningar (kopplat till statsbidrag):

<https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/statsbidrag/hitta-statsbidrag/fragor-och-svar/godkanda-apl-handledarutbildningar>

Så går det till – steg för steg

1. Intresse och matchning: Lärlingsutbildning börjar med dialog mellan elev, skola och arbetsplats. Skolan säkerställer att arbetsplatsen kan erbjuda relevanta yrkesmoment och handledning.
2. Planering och överenskommelse: Skola och arbetsplats planerar upplägget tillsammans: tider, perioder, moment och hur uppföljning ska ske. Roller och ansvar tydliggörs.
3. Introduktion på arbetsplatsen: Eleven får en tydlig introduktion med fokus på arbetsmiljö, säkerhet, rutiner och hur vardagen fungerar.
4. Lärande och uppföljning: Eleven tränar yrkesmoment i vardagen. Skola och arbetsplats har regelbunden dialog om progression. Skolan ansvarar för betygsättning utifrån utbildningens mål.
5. Avslut och nästa steg: När en period eller utbildningen avslutas görs en gemensam uppföljning. Eleven får en tydligare bild av sin kompetens och sina fortsatta möjligheter – arbete eller vidare studier.

Vanliga frågor

För fullständig och uppdaterad information – se CSN:s och Skolverkets webbplatser.

1) **Får eleven extra pengar som lärling?**

Ja. Eleven kan ansöka om lärlingsersättning från CSN, som är till för extra kostnader för resor och måltider när man är ute på en arbetsplats.

<https://www.csn.se/bidrag-och-lan/bidrag-for-gymnasiestudier-i-sverige/larlingsersattning.html>

2) **Får eleven lön?**

Vanligtvis nej – eleven är gymnasieelev, inte anställd. I vissa upplägg kan lärlingsanställning förekomma parallellt med utbildningen. För bakgrund om upplägget, se Skolverket.

<https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/anordna-utbildning/anordna-gymnasieutbildning/larlingscentrum-starta-larlingsutbildning>

3) **Kostar det något för företaget att ta emot en lärling?**

Det finns ingen "avgift" för att ta emot en lärling. Företagets insats handlar främst om handledning, introduktion och tid. Skolan ansvarar för mål, uppföljning och betygsättning.

<https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/anordna-utbildning/anordna-gymnasieutbildning/larlingscentrum-starta-larlingsutbildning>

4) **Hur hänger statsbidrag och handledarutbildning ihop?**

Huvudmannen kan söka statsbidrag via Skolverket. Skolverket beskriver också att godkänd APL-handledarutbildning är grunden för att kunna få ersättning via statsbidraget.

<https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/statsbidrag/hitta-statsbidrag/fragor-och-svar/godkan-da-apl-handledarutbildningar>

5) **Vem ansvarar för försäkring och arbetsmiljö?**

Under lärlingsutbildningen omfattas eleven normalt av skolans försäkringar. Arbetsplatsen ansvarar för introduktion och arbetsmiljö under tiden på arbetsplatsen.

<https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/anordna-utbildning/anordna-gymnasieutbildning/larlingscentrum-starta-larlingsutbildning>

Var finns mer information?

Om du vill veta mer om lärlingsprogram och bli lärling:

Se [sgy.se](https://www.sgy.se).

Om du vill vara med och utveckla lärlingskonceptet och arbetssätten i Utvecklingsnavet:

Se [utvecklingsnavet.se](https://www.utvecklingsnavet.se).

• CSN – lärlingsersättning:

<https://www.csn.se/bidrag-och-lan/bidrag-for-gymnasiestudier-i-sverige/larlingsersattning.html>

• Skolverket – lärlingsutbildning (samlad information): <https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/anordna-utbildning/anordna-gymnasieutbildning/larlingscentrum-starta-larlingsutbildning>

• Skolverket – statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning: <https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/statsbidrag/hitta-statsbidrag/statsbidrag-for-gymnasial-larlingsutbildning-2025>

• Skolverket – webbaserad APL-handledarutbildning: <https://www.skolverket.se/kompetensutveckling/kurser-och-utbildningar/sok-kurser-och-utbildningar/skolverkets-webbaserade-apl-handledarutbildning>

• [sgy.se](https://www.sgy.se) – utbildningsutbud och hur man blir lärling: <https://www.sgy.se>

• [utvecklingsnavet.se](https://www.utvecklingsnavet.se) – utvecklingsarbete kring lärlingsutbildning: <https://www.utvecklingsnavet.se>

Kontakta oss:

Expeditionen Luspengymnasiet, tel 0951-141 51

Projektledare utvecklingsnavet, Inez Abrahamzon, 0940-141 68